



לקוחות וידידים נכבדים,

כחלק מהמאבק בנגיף הקורונה ומתוך מטרה למנוע את התפשטותו, התקינה הממשלה ביום שני האחרון (יום 16 במרץ 2020) תקנות שעת חירום המאפשרות שימוש באמצעי מעקב דיגיטליים לטובת קידום מטרה זו. התקנות החדשות הותקנו לפי חוק יסוד הממשלה, אשר מסמיך את הממשלה, במצבי חירום, להתקין תקנות שמטרתן הגנה על המדינה ועל ביטחון הציבור. ככלל, התקנות מקנות למשטרת ישראל סמכויות לקבל נתוני תקשורת ממפעילי רשתות תקשורת סלולריות, ולשירות הביטחון הכללי סמכות לאסוף מידע טכנולוגי מסוגים שונים על אזרחים, וזאת במטרה לאתר חולים ונשאים של נגיף הקורונה וכן לאתר את אלו שבאו עמם במגע.

סמכויות המשטרה ושירות הביטחון הכללי

התקנות העוסקות בסמכויות המשטרה מרחיבות את הסמכות הקיימת ממילא למשטרה במסגרת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת), תשס"ח-2007, כך שהמשטרה תוכל לקבל מחברות הסלולר נתוני מיקום של חולי ונשאי הנגיף גם ללא צו בית משפט. "חולה" על פי התקנות הוא גם מי שרופא קבע שיש חשד שהוא חולה במחלה, גם אם טרם התקבל ממצא מעבדתי המעיד על כך. כמו כן, למשטרה סמכות לקבל נתונים אודות מיקומו האחרון של אדם החייב בבידוד, אך הדבר ייעשה באופן מדגמי בלבד. התקנות לא מגדירות מה המשמעות של קבלת הנתונים באופן מדגמי.

באשר לתקנות הנוגעות לסמכויות שירות הביטחון הכללי, אלו מאפשרות "לקבל, לאסוף ולעבד מידע טכנולוגי" לגבי 14 הימים שקדמו לאבחון של חולה לצורך זיהוי נתוני מיקום ונתיב תנועת החולה, וזיהוי אנשים שבאו עמו במגע קרוב. התקנות לא מתירות לשירות הביטחון הכללי ביצוע פעולות מסוג זה לטובת פיקוח או אכיפת הפרת חובת בידוד, אך הן מאפשרות העברת המידע לרשויות הבריאות והמשטרה לצורך זה. תשומת הלב מופנית למונח "מידע טכנולוגי" אשר תכולתו לא הוגדרה אלא רק קבעה כי לא יכלול תוכן של שיחה.

*

פרטיות בצל נגיף

הקורונה

*

שימוש באמצעי

מעקב דיגיטליים

אודות אזרחים



*

תקנות שעת

חירום

*

מוזמנים לבקר אותנו:
fbclawyers.com

ולעקוב אחרינו:
 

לפיכך, ניתן להניח כי שירות הביטחון הכללי יהיה רשאי לקבל נתונים טכנולוגיים על אנשים מצדדים שלישיים, אך גם לאסוף אותם באופן ישיר, קרי, לחדור למכשירי הסלולר של החולים ובתוך כך לעיין בכל מידע טכנולוגי שנשמר במכשיר (לרבות היסטוריית מיקום, היסטוריית גלישה, היסטוריית שיחות ונתונים אחרים).

כאמור, התקנות מחריגות מסמכות שירות הביטחון הכללי הרשאה לעיין ב"תוכן שיחה" בהגדרתו החוק האזנת סתר, התשל"ט-1979. בהקשר זה עולות שתי בעיות: ראשית, חוק האזנת סתר אינו כולל הגדרה של "תוכן שיחה".

שנית, כלל לא ברור שתכנים של שיחות **שנשמרו במכשיר**, למשל, התכתביותיו של החולה בתוכנות מסרים מיידיים, תיבת הדואר האלקטרוני שלו ואף תמונות השמורות במכשירו, מהווים תוכן של שיחה לפי הפרשנות המקובלת של חוק האזנת סתר. נראה אם כן כי אין מניעה ממשית לכך שהסמכות שהוענקה לשירות הביטחון הכללי תכלול גם אפשרות לאיסוף ועיבוד של מידע מסוג זה.

נציין כי תקנות אלו מוגבלות לתקופה של 14 ימים בלבד (אך תוקפן ניתן להארכה בהחלטת ממשלה), בעוד שסמכויות המשטרה מוגבלות לשלושה חודשים, כאמור בחוק יסוד: הממשלה.

הגבלות ומנגנוני בקרה

בצד האמור לעיל, התקנות כוללות מספר מנגנוני ריסון ובקרה פנימיים. חלק מהמנגנונים הללו לוקים לדעתנו בעמימות מסוימת:

- א. נקבע כי הנתונים שייאספו ימחקו עם ביטול התקנות. התקנות כאמור, ניתנות להארכה ללא מגבלה, ובכך מקרה משרד הבריאות רשאי לשמור את הנתונים למשך 60 ימים נוספים לצורך "תחקור פנימי".
- ב. השימוש במידע יהיה אך ורק לתכליות הקבועות בתקנות ועל ידי גורמים מוסמכים, ולא יעשה בו שימוש במסגרת כל הליך משפטי או חקירתי. עובד ציבור שיחרג מהוראה זו ויעשה במידע שימוש החורג מהתכליות המותרות, דינו מאסר של שלוש שנים. כמו כן, שירות הביטחון הכללי יחויב בדיווח אודות היקף השימוש בסמכויותיו מתוקף תקנות אלו, ליועץ המשפטי לממשלה.
- ג. איסוף המידע, שמירתו, אחזקתו, מחיקתו והעברתו למשרד הבריאות יוסדרו **בנוהל ייעודי** שיאושר על ידי היועץ המשפטי לממשלה. מזווית הראיה של הגנה על הפרטיות, נוהל זה הוא למעשה לב העניין, כיוון שתוכנו יקבע את היקף הפגיעה בזכות ואת הכללים שיחולו על השימוש במידע, ובהקשר של שירות הביטחון הכללי, אף את סוגי המידע הטכנולוגי שהוא רשאי לאסוף. למרות חשיבותו, לא פורסם האם נוהל זה כבר אושר, האם יהיה חשוף לציבור, והאם בגיבושו תהיה מעורבת גם הרשות להגנת הפרטיות.

סיכום

התקנות מחדדות שאלות של בריאות הציבור אל מול הזכות לפרטיות. כזכור, הזכות לפרטיות מוסדרת בחוק יסוד, ועל כן פגיעה בה צריכה להיעשות על פי חוק, לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה על הנדרש. בעוד שאין ספק שתכליתן של התקנות ראויה, הרי שיכולות להיות דעות לכאן ולכאן ביחס למידתיות שלהן. זאת, בעיקר בשל השימוש ברשויות ביטחון לצורך מעקב אחר אזרחים בהקשרים שאינם ביטחוניים, ובשל היעדר פיקוח פרלמנטרי על התקנת התקנות ועל ביצוען. בשל מורכבויות אלו וכן בשל סוגיות חוקתיות נוספות, הוגשו לבג"ץ שתי עתירות אשר עתידות להתברר בימים הקרובים.

עדכון זה נכתב על-ידי ספיר שרון.

אנו עומדים לרשותכם בכל שאלה או הבהרה ונשמח לסייע ככל הנדרש.

למידע נוסף ניתן לפנות אל:

03-6941320	adat@fbclawyers.com	עו"ד עמית דת
03-6941320	orachum@fbclawyers.com	עו"ד עמרי רחום-טוויג

הכלול באגרת מידע זו הוא מידע כללי בלבד, הוא אינו חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו. כל הזכויות שמורות לפישר בכר חן וול אוריון ושות'.

להירשם למייל זה או להסרה מרשימת התפוצה - newsletter@fbclawyers.com